

Dredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče št. 2.

DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.— Za članske izvod po 1.— Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisji morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštne proste.

Potreba biti strokovno organiziran.

Med delavstvom je veliko prekljanja, nejevolje in upavanja, ker se mu znižujejo plače, ker se mu zvišuje delovni čas, ker se osemurnik ne upošteva, ker se ga reducira in pustiti gladovati v brezposelnosti, ker se mu predpisujejo davki itd.

O samopomoči pa ne misli, vsaj večina ne, ali pa si to samopomoč predstavlja, da vstopa v organizacije, ki niso razredne, to je, ki so bufer med kapitalisti in razredno-zavednim delavstvom. Razredno-zavedne strokovne organizacije so mu nerazumljive, da se tako izražamo, čeravno se ga izkorišča na vse mogoče načine in se ga smatra kot navadno blago, katero kapitalist kupuje kolikor le more po najnižji ceni. Mi povdarjamo: **razredne strokovne organizacije so edino sredstvo, da se delavstvo ubrani neprestanih krivic, da si pribori upoštevanje svojega človeškega dostojanstva.** Zato bi se moralo vse delavstvo organizirati v razrednih strokovnih organizacijah. Vse delavstvo bi moralo vedeti, da je odpora in zahtevajoča moč njegova v skupnosti, v organiziranem nastopu in to v strokovnih organizacijah, ki nimajo na vodstvu svojih delodajalcev oziroma njih zastopnikov. Kot razred trpinčenih, delojemalcev, ki so prisiljeni svojo delovno moč prodajati za bagatelo, ne more imeti ne kot posameznik, ne kot organizirana celota nikakih skupnih interesov z delodajalci t. j. kapitalisti.

Strokovne konference, ki jih vršimo sedaj po Sloveniji, kažejo poleg velikega zanimanja in udeležbe razredno-zavednih delavcev in zaupnikov, da je med manj zavedno maso premalo samostojnega čustva in zavesti, da smo tudi ljudje in da moramo tudi kot taki nastopati in pokazati onemu razredu, ki to maso izkorišča, da hočemo živeti človeka dostojno življenje. Ta izraz ponavljamo, ker se v vseh tistih pritožbah in prekljanjih slišijo besede, da ne more živeti več kot živi človek, nego kot navadna žival. Gre na delo — ako ga namreč še ima — je, kar ima, in to, kar ima, je zelo pičlo in malo redilno; po delu gre spat. Ko zopet vstane, gre na delo in nič drugega. Tako vse življenje. Za priboljšek, izobrazbo, za oskrbo svojih otročičev ni časa, še manj pa sredstev.

Da bi se pa organizirali v strokovne razredne organizacije in si kot taki izvojevali svoje pravice in izboljševali svoj položaj, pa jih ovira poleg nezavednosti razne vrste demagogija gotovih ljudi, ki jim govore z ene

strani, da so razredne strokovne organizacije, katere vrhovni forum je Strokovna komisija za Slovenijo, oportunistične, kristanovske in slične. Da je s tem podan le izgovor marsikateremu, ki mu v resnici ni do organizacije in do plačevanja članskih prispevkov, so strokovne konference povsod konstatirale. Gotovi »veliki revolucionarji« (naj se nam oprostijo, da se moramo poslužiti tega izraza z navodnicami) dajejo svojim pristašem direktive, češ, saj je vseeno, pri kakšni strokovni organizaciji si organiziran, ali pri razredni, ali pri nacionalni ali pri klerikalni, samo da si seve politično organiziramo. Dokazov za to je cel kup. Med železničarji poznamo mnogo takih, ki se smatrajo za vztrajne, zavedne, navdušene levicarje, so pa člani žolte organizacije, torej tiste, ki je kot bufer med razredno organizacijo (čeprav po mnenju njihovega voditelja »reformistična«) in med upravo, ki je kapitalistična. Med drugimi delavci, vzmimo samo Guštanj, je mnogo dekalistov in socialistov, ki niso člani razredne strokovne organizacije in stoji izven nje, češ, saj je vseeno. Biti politično organiziran, stane manj.

Naj bo dovolj primerov.

Rešitev delavstva je v delavstvu samem. Ta krilatica naj ne bo samo krilatica, nego naj postane meso. In ne samo v političnem smislu, nego tudi v strokovnem. Delavstvo mora biti organizirano strokovno in to v razrednih strokovnih organizacijah. Tista bojazen, ki se tu in tam pri tem in onem opazuje, da če bo organiziran v razredni organizaciji, se ga bo od strani delodajalca zapostavljalo, se mu bo služba odpovedala i. t. d., mora izginiti. Biti bojevnik samo v svojem srcu, na tihem, med štirimi zidovi ali še k večjemu pred svojim »revolucionarnim« voditeljem, ni noben odpor in nobeno delo za sebe in za delavski razred, nego samo hinvščina in — milo rečeno — nestrannost. Če bo vsak, ki se na tihem pridruša, da je revolucionar, izstopil iz nerazredne strokovne organizacije in vstopil v strokovno razredno organizacijo s tistimi, ki radi udobnosti manjšega plačevanja pri politični stranki niso strokovno organizirani, bodo razredne strokovne organizacije pomembna moč. In neorganizirana, nezavedna masa jim bo sledila. Buferjev ne bo, ali pa bodo čisto majhni. Položaj delavstva pa ne bo tako obupen in ponižajoč, kakor je danes.

Zato na delo s drugimi, vsi, od desne in leve.

vi, osobito v Srbiji, Bosni kakor tudi v Sloveniji in na Hrvaškem niso takšne, da bi bile zavidanja vredne. V Srbiji so danes monopolski delavci absolutno brezpravni in se z njimi postopa enako, kakor z delavci po privatnih podjetjih. Zanje ni nikakih starostnih rent ali pokojnin, kar je na Hrvaškem in v Sloveniji bilo vsaj deloma potem zakona, ki je veljal do prevrata, urejeno.

Plače monopolskega delavstva v Sloveniji so takšne, da daleč ne odgovarjajo temu, kar je imelo to delavstvo pred vojno. Jaz imam tukaj od delavcev sestavljeno tabelo njihovega zaslužka, ki podaja sliko in razliko njihovih dohodkov pred vojno in pa dohodkov, ki jih imajo danes in to na podlagi zlate valute, ki je bila pred vojno v veljavi. Iz te statistike je razvidno, da je znašala v ljubljanski tobačni tovarni pred vojno najnižja plača za profesionaliste 3.60 K dnevno, za navadne delavce pa 3.04 K dnevno. Najvišja plača je znašala za profesionaliste 7.12 K, za navadne delavce pa 4.80 K. Za ženske je znašala najnižja plača 2.56 K, najvišja pa 3.60 K dnevno. Mesečno je prišlo torej za profesionaliste najmanj 91 K, a največ 180 K. Za navadne delavce najmanj 97.04 K, a največ 124.80 K. Za ženske je znašala najnižja mesečna plača 66.56 K, a najvišja 93.60 K.

Leta 1926, ko je bila ta statistika napravljena, so imeli isti delavci v ljubljanski tobačni tovarni sledeče plače: Profesionalisti temeljno plačo 0.90 Din in osebne doklade 37.62 Din, skupaj torej 38.52 Din. To je bila najnižja plača, ki so jo dobivali profesionalisti dnevno. Najvišja je pa bila: temeljna plača 1.78 Din, osebna doklada 37.62 Din, skupaj torej 39.40 Din. Navadni delavci imajo danes dnevno 0.76 dinarjev temeljne plače in 30.38 Din osebne doklade, skupaj torej 31.14 Din najnižje plače. Najvišja plača za te delavce pa znaša skupaj 31.58 Din, in sicer temeljna plača 1.20 Din, osebna doklada pa 30.38 Din. Ženske delavke imajo dnevno najmanj temeljne plače 0.64 Din, osebne doklade 27.26 Din, torej skupaj 27.90 Din. Najvišja plača za ženske delavke dnevno 28.16 Din, in sicer temeljna plača 0.90, osebna doklada pa 27.26 Din.

Kako velika je razlika med temeljno plačo pred vojno in osebno draginsko doklado po vojni, vidimo iz tega, če jo izračunamo na podlagi zlate valute 1 : 14. Iz tega vidite, da znaša ta razlika precejšnje vsote. Pri nekaterih $\frac{1}{3}$, ako še ne več. Ako računate, kaj mora delavec izdati na podlagi iste tabele, potem šele vidite pravo nakupno moč zaslužka monopolskega delavca pred vojno in pa nakupno moč po vojni. Ta slika je še veliko bolj huda in občutna, kakor prejšnja. (Franc Smodej: To je točno!)

Ako vzamemo celotni pregled, pridemo do tega, da je delavec pred vojno in sicer profesionalist zaslužil letno 2160 K, a izdal je za svoje potrebe, katere bi moral kupiti za družino 5 oseb, 1481 K, torej je imel sufit okrog 600 K. Danes zasluži delavec-profesionalist okrog 15.000 Din letno, izdati pa mora, če hoče kupiti iste stvari, ki jih je kupil pred vojno, okrog 25.000 Din. Navadni delavec je zaslužil leta 1913 984 K, potrošil je pa 1481 K. Danes zasluži 10.599 Din, za isto količino blaga, ki ga je kupil leta 1913, pa mora plačati nad 25.000 Din.

To so številke, izračunane na podlagi statistike o dohodkih in stroških delavstva ljubljanske tobačne tovarne. Iz teh številk je razvidno, da je sedanja monopolska uprava veliko slabša, kakor je pa bila prejšnja. Po tem se tudi ni čuditi, da se med delavstvom slišijo pogosto pritožbe, da je bilo prej v stari Avstriji veliko boljše, kakor je pa danes v svobodni Jugoslaviji, za katero so se tudi delavci borili, ne da bi pričakovali, da se bo v novi državi cedil med in mlekb in da bodo dobivali brez dela vse, kar potrebujejo za življenje, pač pa so pričakovali, da bodo imeli vsaj toliko, kolikor so imeli prej v starih razmerah. Danes po desetih letih pa delavci vidijo, da so zapostavljeni, da zanje absolutno ni pravice in da nimajo tega, kar so pričakovali.

Toda, gospodje, omeniti moram še neko drugo dejstvo iz iste tobačne tovarne v Ljubljani, ki je še bolj tragično in žalostno, kot prvo. To je vprašanje vpokojencev v naši tobačni tovarni. Ako so že delavci reveži, ko imajo tako veliko razliko napram prejšnji kupni moči potem so vpokojenci napram njim pravi berači, ker se je njim vzelo še veliko več, kakor pa delavcem. Poprej v stari Avstriji sta tobačni delavec in delavka, ki sta delala 35 let v tovarni, dobila, ko sta šla v pokoj, okrog 40 goldinarjev ali 80 zlatih kron pokojnine na mesec. Danes pa dobi isti delavec, oziroma delavka mesečno 20 Din pokojnine in 187.50 Din osebne draginske doklade, skupaj torej 207.50 Din mesečno. Vprašanje je, kako naj siromak živi s to pokojnino, ki jo ima danes napram temu, kar je pričakoval in

napram temu, kar je plačal v pokojninski zaklad.

Po novem pravilniku, ki ga je izdelala monopolska uprava, ki pa danes še ni v veljavi in tudi absolutno ni priporočati, da bi stopil v veljavo, bi se starim monopolskim vpokojencem v Sloveniji zvišala doklada od 187.50 Din na 240.— Din, tako da bi znašal mesečni presežek 52.50 Din.

Nikakor ne smemo pozabiti, da so ti delavci monopolske uprave v ljubljani plačevali pred vojno za penzijski fond svoje prispevke in da so te prispevke plačevali v zlati valuti, danes pa dobivajo za svoje prispevke, plačane v zlatu, papirnati denar, ki niti malo ne odgovarja temu, kar so vplačali in do česar imajo pravico po svojih službenih letih. S svojim dolgoletnim delom so prinesli naši novi državi mnogo dohodkov in koristi.

Ko se je pokojnina državnim uslužbenecem z novim zakonom regulirala, dasi ta regulacija ni bila taka, ki bi državne uslužbence zadovoljila, ali nekaj uspehov se je vendar doseglo, se je takrat na monopolske vpokojence absolutno pozabilo. Oni niso dobili niti pare. Radi tega je opravljena sumnja, da današnja monopolska uprava in naša vlada smatra monopolske delavce za nedržavne uslužbence, za čisto privatne uslužbence, kakor se nahajajo v privatnih podjetjih. To je povsem pogrešno in se delavci s takim naziranjem ne morejo zadovoljiti, ker smatrajo in smatramo tudi mi, da je monopolska državna ustanova, državna institucija. Kakor so uradniki in drugi uslužbenci državnih podjetij državni uslužbenci, morajo istotako tudi delavci državne monopolske uprave biti državni uslužbenci, ne pa uslužbenci privatnega podjetja, ki bi lahko delalo z njimi, kar bi hotelo, kakor se to godi zlasti v Srbiji, kjer monopolski delavci nimajo nikakih pravic in nikakih ugodnosti, kakor jih imajo drugi državni uslužbenci.

Tudi pri ureditvi pokojnin se na to ni mislilo, in naši vpokojenci se najbolj borijo proti temu, da se jih hoče spraviti pod upravo monopola in ne pod upravo finančnega ministrstva, kakor so bili prej in zahtevajo, da se priznajo kot državni vpokojenci, ne pa kot vpokojenci privatnega podjetja. Od države še vedno lahko kaj zahtevajo, medtem ko se od privatne ustanove ne more zahtevati ničesar, ker privatne ustanove vodijo svoje bilance s trgovskega stališča in se ne brigajo prav nič za to, ali morejo delavci živeti ali ne.

Zato pravim, da je dolžnost g. finančnega ministra in celokupne naše vlade, da se za te reveže nekoliko pobriga in plače regulira tako, da bodo odgovarjale vsaj približno predvojnimi razmeram, da bodo delavci lahko kupili vsaj tisto količino blaga, kakor prej.

Istotako je dolžnost države, da ne gleda samo na svoj dobiček in na to, kako bi delavstvo čim bolj izkoriščala, temveč mora gledati na to, da zadovolji vse državljane, osobito pa tiste, ki producirajo in pomagajo državi do velikih dohodkov. Ako bo monopolska uprava vodila še nadalje to politiko, da svojem delavstvu ne da zadostnega zaslužka, ne upropašča s tem samo delavca, ki mora pri svojem težkem delu naravnost stradati, ampak upropašča tudi druge stanove, trgovce in obrtnike, ker delavec ne more kupovati življenjskih potrebščin. Istotako upropašča monopolska uprava sadilce tobaka, ki za svoje delo in za svoje pridelke ne dobijo toliko, kolikor najobhodnejše potrebujejo za svoje življenje in za preživljanje svojih rodbin, ker, kakor sem že omenil, za prodani tobak dostikrat ne dobijo niti toliko, da bi pokrili svoje režijske stroške. Monopolska uprava nikakor ne sme spekulirati s tistimi uslužbenci, ki ji donajajo toliko dohodkov. Ne sme gledati samo na to, kako bi čim največ iztisnila za državo. To je pogrešno in antisocialna politika. Ne sme se pozabiti, da čim slabše je plačan delavec ali kmet, tembolj se ubija kupna moč in se upropašča naše gospodarstvo in naša privreda sploh, ker producentje nimajo komu prodajati, ker konsument nima denarja, da bi plačal ponujene produkte.

Omeniti naj tudi, da se nihče ne zaveda, kako visoki davki na trošarino in carino, ki nam prinašajo letno približno 3 in pol milijarde dinarjev dohodkov, ubijajo kupno moč našega naroda in pauperizirajo, ker nima tiste moči in sposobnosti za privredno in za njen razvitke, kakor jo imajo narodi po drugih državah, ker je politika urejena na drugi bazi, kakor pri nas.

Istotako bi želel, da bi se nekoliko večja pažnja posvečala naši carinski službi, osobito pa carinski službi v obmejnih krajih, kjer je včasih pod vsako kritiko. Nočem se spuščati v podrobnosti, ampak naj omenim samo slučaj, ki se je zgodil pri nas v Mariboru. K nam so poslali carinskega uslužbenca, ki je bil netakten in brezobziren

Sodrug Petejan za monopolske delavce.

Govor sodr. Petejana ob priliki debat o

Splošna skupščina! O budžetu finančnega ministrstva se je v finančnem odboru dovolj razpravljalo in sicer o njegovih hibah in pa o neizvršitvi obljub g. finančnega ministra glede preureditve uprave in reorganizacije monopolske službe.

Monopol je čisto gotovo ena najvažnejša naša državna ustanova, ker daje našemu budžetu nad 1.5 milijard čistih dohodkov na leto. Jaz bi vprašal, odkod pride ta dohodek, na čigav račun se dela ta čist dobiček. Na to vprašanje dobimo odgovor, da gre velik del tega dobička na račun tistih, ki bi morali sami nekaj zaslužiti. Mi smo že v finančnem odboru slišali stvari, ki niso baš prijetne. Slišali smo, po kakšnih cenah se kupuje tobak od kmeta, ki ga prideluje in da svojo moč v to, da bi nekaj zaslužil. Ko kmet svoj tobak proda, ne dobi zanj niti toliko, da bi pokrili svoje režijske stro-

proračunu ministrstva financ dne 6. marca.

ške, kamo li še da bi si pri tem kaj opomogel. Mnogo je slučajev, da kmet pri prodaji tobaka monopolski upravi potroši več za režijske stroške, kakor mu pa država plača.

Isto se godi tudi s tistimi, ki tobak obdelujejo, to so naši monopolski delavci po celi državi. Tudi njihovi dohodki so danes napram prejšnjim absolutno neodgovarjajoči, in lahko trdimo, da je tudi del dobička, ki ga daje monopolska uprava državi, zaslužek delavcev, ki so preslabo plačani.

Gospodje poslanci! Ne bom se spuščal v splošno poročilo budžeta finančnega ministrstva, ampak se omejim samo na en del, to je monopol, kjer so po večini tangirani delavci in nameščenci, za katere sem dolžan spregovoriti par besed.

Predvsem moram konstatirati, da razmere monopolskega delavstva v naši drža-

Prvi maj naj bo enotna mogočna demonstracija za osemurni delovni čas!

Proslavimo prvi maj enotno in z mogočno manifestacijo za svetovno razorožitev. --- Doli z vojno!

s tujci, ki prihajajo v našo državo, in ki se je z njimi prepiral radi vsake najmanjše malenkosti. Zgodilo se je celo, da je ta carinski uslužbenec pretepel v vagonu avstrijskega inženirja.

Takšni slučaji pač ne morejo povzdigniti ugleda naše države v inozemstvu in nam tudi nikakor ne morejo koristiti. Zato priporočam, da se zlasti za obmejne kraje skrbi, da bodo uslužbeni na moralni višini in da bodo taktično postopali s tistimi, ki gredo po potrebi preko naše države. V našem interesu je, da pospešujemo promet s tujci in ga forsiramo. Gledati moramo, da privabimo kolikor mogoče več tujcev v našo državo, ne pa da jih odbijamo.

Isto tako imamo drugo kategorijo carinskih uslužbencev, to so dnevničarji-zvanzniki, ki so tako slabo honorirani, da absolutno ne morejo biti zadovoljni. Zato priporočam g. finančnemu ministru, da izdela pravilnik, ki bo njihovo stanje nekoliko zboljšal in uredil.

Prav tako moram omeniti proteste, ki prihajajo od strani prodajalcev monopolskih izdelkov. Tem prodajalcem hoče monopolna uprava odstotke za prodajo to-

baka znižati, ki so že sedaj minimalni in več kot skromni, ako vpoštevamo stroške teh prodajalcev, ki jih imajo s prodajo monopolnih izdelkov, zlasti pa najemnino, ki so precej visoke.

S pametno upravo naših monopolov in z reorganizacijo tobačne produkcije se bo dvignil produkt našega tobaka in zboljšalo gnotno stanje sadilcev tobaka, in država bo imela tudi brez izkoriščanja tobačnih delavcev precej dohodkov.

Na drugi strani je tudi znano, da se vsakdo, ki pride k nam, zaveda, da so naši monopolski artikli predragi v primeri z istimi artikli drugih držav. Posebno je znana v tem oziru špekulacija z vžigalicami in soljo. Znano je, da ima država kljub vsem visokim režijskim stroškom tako ogromne dohodke iz monopolskih artiklov, o kakršnih noben privatni podjetnik niti sanjati ne bi mogel.

Zato ponovno apeliram na g. finančnega ministra, da vzame v pretres te moje pri- tožbe, ki sem jih v imenu delavstva tukaj obrazložil in da uredi njegove odnose do države s pravilnikom, ki že toliko časa ča-

ka na izdelavo in ki naj ga izdela dogovorno z vsemi prizadetimi faktorji. Tudi monopolna uprava bo leha na isti bolezn, kakor vse druge naše državne ustanove, da se namreč razne pogodbe in pravila sestavljajo brez sodelovanja prizadetih. Država jih sestavlja po svojih uradnikih, ne da bi vprašala prizadete ljudi za svet in ne da bi upoštevala njihove želje. Mislim, da take politike ni v nobeni drugi državi. Kakor privatni podjetnik računa z razpoloženjem svojih uslužbencev in uvaža njihove želje in zahteve, prav tako je dolžnost državnih podjetij, da uredijo svoje zadeve dogovorno z nameščenci, kar bo v veliko korist državnih uprav sami.

Dosedanja praksa je pokazala, da je radi te politike nastalo med delavci in nameščenci v državnih institucijah nezadovoljstvo, ki pač ne donaja nikake koristi, ker delavci in nameščenci pač dobro občutijo izkoriščanje, ki ga država izvaja nad njimi in temu primerno tudi uredijo svoje delovanje. Znano je, da je nek ameriški industrijalec rekel, da je znižanje plač zločin ne samo nad delavstvom, ampak tudi nad državo. Ta izrek bi priporočal tudi našim dr-

žavnim podjetjem, da se ga drže in da dajo delavcem in nameščencem tako plačo, da bodo mogli kupiti, kar neobhodno potrebujejo za se in za svoje družine. Če se dvigne kupna moč našega delavstva, se bo — kakor sem že omenil — dvignil tudi konsum in če se dvigne konsum, se bo zboljšalo tudi gospodarsko stanje v naši državi, kajti ravno radi propadanja konsuma so pri nas na dnevnem redu razne gospodarske krize. Mislim, da bi se moral g. finančni minister zavzeti najprej za to, da se odpravi ta sistem, ker s tem ne bo pridobilo samo delavstvo, temveč tudi naša privreda in naše gospodarstvo.

Navedel sem pri tej priliki želje in zahteve naših monopolskih delavcev in svetujem g. finančnemu ministru, naj ne bo gluh za moje besede in za prošnje prizadetih delavcev. Zlasti naj pa vpoštevajo želje revnih vpokojencev, ki že leta in leta prosijo, naj se uredijo njihove pravice in to tembolj, ser so s svojim delom pripomogli državi do velikih dohodkov.

Dokler g. finančni minister tega ne bo uredil, toliko časa ne morem glasovati za njegov budget.

STROKOVNI VESTNIK.

KOVINARIJ.

Pred kovinarskim kongresom.

Strokovna organizacija kovinarjev je v Sloveniji sicer ena največjih, vsekakor pa zelo majhna napram številu zaposlenih kovinarjev. Glavni centri kovinarskega delavstva še niso zavojevani. Do sedaj so se tudi vsi naskoki na te centre kovinarjev deloma izjalovili; četudi so se razni agitatorski poizkusi napravili, vendar ni bilo pravega uspeha, ali vsaj ne pomembnega. Prišli so novi agitatorji in sicer taki, ki niso bili še z gnojnico politiki. A glej! Tudi ti ne morejo v takih centrih nič opraviti. Nekdanji kolos kovinarske organizacije leži še vedno v agoniji in nihče ne ve, kje poiskati recept proti zadanim ranam, ki so jih brezvestneži zadali temu zdravemu in najmočnejšemu orjaku, ki smo ga imeli v Sloveniji. Da, tu govorimo samo o Sloveniji. Če bomo pa v tem tonu nadaljevali, bodo rekli oni kovinarji izven Slovenije: Ali so kovinarji samo v Sloveniji? Ne, niso samo v Sloveniji, pač pa so po celi državi. Ali rekel sem, da je naš orjak bolan. Vendar pa bo naš orjak prej ozdravljen, kakor kovinarske organizacije v jugovzhodnem delu države, ker te organizacije so več ali manj inficirane po kužnih boleznih, ki niso hitro ozdravljive.

Mi pozdravljamo vse one, ki bodo prihiteli v Ljubljano na naš kovinarski kongres! Naš kongres ne sme biti skupščina zato, ker nam ga pravilnik ukazuje, marveč biti mora skupščina, ki naj najde recept, po katerem ozdravimo bolnega orjaka. Iti moramo k stvari preko individualjev in kapric ter o bistvu ozdravljenja samega razpravljati na kongresu. Na naš kongres gleda najbolj pazno oni, ki se veseli, da je naš orjak še vedno bolan. Kapitalizem je vesel bolezni naše organizacije; mi pa blodimo v zmotah in se ne složimo v svoji organizaciji, da bi z uspehom zavrnili veliko izkoriščanje na socialopolitičnem in gospodarskem polju. V razkolu, v preziranju svoje organizacije smo postali svoji lastni krvniki.

Naloge strokovne organizacije so tako naravne in enostavne, da jih razume vsak delavec, če se ga na nje opozori. **Boj za obstoj in socialopolitične pravice, to je vse!**

Naš kongres se bo torej bavil z vprašanji **okrepitve strokovne organizacije.** Kovinarji imajo voljo, okrepiti svojo organizacijo, voljo, ker vedo, da je za boje sposobna le dobra organizacija. Zato se bo naše delo usmerilo za izpopolnitev organizacije in v organizaciji se bomo pa učili boja, učili spoznavati gospodarske in socialne razmere, da bomo kot večji, izobraženi delavci spoznavali pot, po kateri nam je hoditi v svojem boju za naše pravice.

Naš kongres bodi pobratimija kovinarjev, bodi ognjišče organizatoričnega in kulturnega dela, ki naj navduši pionirje kovinarje, da poneso med kovinarje cele države zavest solidarnosti in podžgo v njem novega zdravega poguma.

V tem smislu, sodruzi delegati na kovinarskem kongresu v Ljubljani, Vas najiskrenejše pozdravljamo v svoji sredi in obenem v zavesti, da ste tudi Vi vsi vneti za pravo delo v pokretu, ki ga že nekaj let tako bridko pogrešamo.

Kovinarji, le v združitvi, rama ob rami, je tudi naše odrešenje!

J. M.

Produkcija bauksita v Jugoslaviji.

Jugoslavija stoji na četrtem mestu s produkcijo bauksita. Bauksit je surovina, zemlja, iz katere se dobiva kovina aluminij. Naša država ima to zemljo v Dalmaciji, Hercegovini in so posebno bogati kraji te rudne zemlje ob rumunski meji. Letna produkcija znaša: 1. 1919 samo 12.000 ton, 1. 1922 31.000 ton, 1. 1925 že 70.000 ton in v letu 1926 131.000 ton; v l. 1927 pa že v prvih 9 mesecih 97.000 ton. Izvaja se v Ameriko, Holandijo in Nemčijo; lansko leto pa je Nemčija kupila vso produkcijo.

Nemški kapitalisti so napravili kartel in diktirajo visoke cene aluminijastim izdelkom, kakor v pločevinah in posodi. Naša država pa drži pri tem roke križem.

Tako se briga naša država za razvoj kovinske industrije.

Čehoslovaška.

V Čehoslovaški, kakor poroča statistični urad, je bilo meseca januarja tl. 17 stavk (v decembru 9). 16 stavk je bilo posameznih in 1 masenštrajk, ki je obsegal 11 obratov. V teh obratih je bilo zaposlenih 3980 delavcev. Te stavke so trajale skupno 12.606 delovnih dni in je znašala škoda na delavskih plačah 387.001 čeških kron.

Iz tega poročila je razvidno, da se kovinarska zveza v Čehoslovaški vedno bojuje za zboljšanje stanja svojega članstva.

Železna industrija v Čehoslovaški je pretečeno leto zelo napredovala; producirala je 208 milijonov ton železa več kakor predlansko leto. In predsednik bančnega društva, minister Dr. Schuster, je dejal, da se v kovinski industriji še dolgo ni bati slabe konjunktore.

Zveza kovinarskih delavcev v Čehoslovaški si je te besede — zapomnila.

Italija.

V italijanski železni težki industriji gre gospodarstvo prav slabo. Fašistična Italija je hotela vse podjarmiti. Tako tudi italijanska težka industrija. Sedaj pa gre rakovo pot. Obratom, kakor milanska strojna tovarna Breda, visoke peči in jeklarne »Ilva« v Zenevi, tovarnam v Bresciji in Reggio Emilija se prav slabo godi, kljub temu, da se delavstvo ne sme gibati. Fašizem je najbrž dosegel že svoj vrhunec, ker se je začel majati glavni del gospodarstva, to je kovinska industrija.

Produkcija avtomobilov v Ameriki. V Ameriki je bilo produciranih avtomobilov: V letu 1920 2.2 milijona, 1921 1.6 milijona, 1922 3.6 milijona, 1924 3.9 milijona. Razen l. 1921 se

produkcija avtomobilov vedno dviga. Delavcem v tej industriji je bilo leta 1914 zaposlenih 127.000 in leta 1925 pa že 3.100.000.

Dogovor med ameriško in evropsko železno industrijo.

E. P. Thomas, vodja ameriškega trusta, potuje po Evropi. Obiskal je London, Pariz in Berlin v svrhu ustanovitve svetovnega monopola za železo. Konture delovanja trusta se že kažejo.

Nemška strojna industrija.

Nemška strojna industrija zaposluje 750.000 delavcev. Povprečni delež plač in mezd znaša 45 odstotkov proizvodjalnih stroškov.

American Metal Co.

Veliko kovinsko podjetje American Co. je imelo lansko leto čistega dobička 2.500.000 dolarjev.

Brezposelnost kovinarjev v Ljubljani.

V Ljubljani išče delo 154 kovinarjev; to je namreč uradni izkaz. Količ je pa še takih, ki se pri borzi dela ne zglase?! V tem času je to zelo veliko; iz tega se zrcali stagnacija našega gospodarstva na vsej črti. Med temi kovinarji išče delo 61 strojnih ključavničarjev. Ta stroka bo pa sedaj vsled sklenitve Trgovinske pogodbe z Nemško Avstrijo še na slabšem.

RUDARIJ.

To se mora rudarjem povedati.

V nedeljo, dne 4. marca tl. se je vršil v Trbovljah občni zbor II. rudarske skupine, katerega se je od 106 udeležilo 87 delegatov. Na dnevnem redu je bilo pri točki 3: »preklic sklepa lanskega občnega zbora o likvidaciji II. rud. skupine.« Tukaj je vodstvo te skupine, ki je v rokah bernotovcev, zavzelo najodločnejše stališče proti vsaki zaščiti delavskih zaupnikov po zak. o Zaščiti delavcev in se postavilo na stališče sedaj obstoječih pravil II. rud. skupine. Torej tisti bernotovci, ki so lansko leto vpili: »Mi živimo v svobodni državi SHS in hočemo imeti svobodne zaupnike po zak. o Zaščiti delavcev«, so bili letos proti svojem lastnemu sklepu. Šele po dolgi in dobri utemeljiti so. Šoberja o nesmiselnosti tega, je bil predsednik Štruc (bernotovec) primoran dati njegov predlog, ki gre za tem, da uživa zaupnik II. rud. skupine tudi zaščito po zak. o Z. D. § 119, na glasovanje, je za istega glasovalo 53 delegatov. Torej vsi bernotovci proti.

Pri nadaljni točki — ustanovitev brezposelnega in gradbenega fonda — so vsi delegati, razum bernotovcev, vztrajali na stališču, da, če se že brezposelno zavarovanje uvaja, naj se uvede potom zakona za vso državo in za katerega naj prispeva v prvi vrsti država in podjetniki. Ali, kaj hujšega, bernotovci so zopet vsi proti. Ko so pa le videli, da so v zagati so prišli z demagoškim predlogom, češ, ali so navzoči delegati za ali proti brezposelnemu zavarovanju. Ta predlog je bil soglasno sprejet. Sedaj, so si mislili, jih pa že imamo. Predsednik Štruc je

nato prečital, nekak konfuzni pravilnik, ustvarjen mogoče za kakšen skupni dom bodoče Bernotovec soc. družbe. A delegati so zahtevali prejšnjo proučbo istega in še-le potem odobrenje, tako da o tem pravilniku sploh do glasovanja ni prišlo.

No, in pri zadnji točki — odobritev proračuna za leto 1928 — so šele prišli na dan s svojo polno progresivno barvo. Za kritje predvidenih izdatkov v proračunu so zahtevali nič manj kot 2.400.000 Din in proračuna niso prej nikomur pokazali, niti na občnem zboru ne, ter so predlagali od kosmatih delavskih zaslužkov sledeče odtegljaje mesečno do 800 Din bi plačal delavec 4 Din, od 1000 Din 7.50, od 1300 Din 13, od 1700 Din 25.50, nad 2000 Din pa 40 Din mesečno. Temu predlogu, ki, ako bi se uveljavil, bi pomenil grozno obremenitev že itak premajhnih delavskih plač, je naravno, da so se vsi delegati odločno uprli ter izjavili, da za tak sklep ne morejo prevzeti odgovornost napram delavstvu.

Na to je zagorska delgacija po sodr. Šoberju predlagala 1/2% prispevek od zaslužka. Ta predlog je bil potem s spremembo, da se plača od zaslužka do 1300 Din 1/2% od 1300—2000 Din 0.75%; a nad 2000 Din pa 1%, soglasno sprejet.

Upropaščeni bernotovci so po svojem predsedniku Štrucu vprašali, kaj je sedaj s proračunom, ker bo denarja manjkalo. Delegati so pa na predlog Zagorjanov soglasno sklenili, da naj se enostavno črta iz proračuna postavka za gradbeni fond v znesku 250.000 Din.

Tako je končal ta interesantni občni zbor z velikim fujaskom za veliko produktivno podjetnost bernotovcev, ki je ob enem dovolj jasno pokazal, kako daleč je še bernotizem in oni, ki za njim plovejo, od pravega pojmovanja razrednega boja potom razrednih strokovnih in političnih organizacij.

Zveza rudarjev Jugoslavije za rudarje.

Z ozirom na nestalnost zaposlitve rudarjev pri Trbov. premogokopni družbi je Zveza rudarjev Jugoslavije v Zagorju ob Savi poslala na Delavsko zbornico sledečo vlogo:

Delavski zbornici

Ljubljana.

Trboveljska prem. družba je v preteku zadnjih 14 dni odredila kar tri proste dneve za svoje delavstvo z izgovorom, da nima naročil.

Meščansko časopisje pa dnevnoporoča o pritožbah privatnih odjemalcev, da ne dobe premoža. In res je, da TPD nima na ležišču kosovca in ne kockovca. Zato se nam čudno zdi, kaj je vzrok tej odredbi?

Posebno pa še iz razloga, ker je TPD pred nedavnim časom izdala razglas, da bo vsak delavec, rokodelc, ki bo izven svojega delovnega časa izvrševal kako delo pri privatniku proti odškodnini, se ga bo enostavno odpuščen.

Prvi maj, kot praznik dela, naj bo enoten nastop proletariata za izvedbo zakona o zaščiti delavcev!

Iz tega razloga Vas podpisana strok. org. ZRJ v Zagorju nujno naproša, da podvzamete takoj vse korake na merodajnih mestih, da se ugotovi, v koliko je to postopanje TPD upravičeno. Kajti rudarsko delavstvo je vsled že od leta 1926 trajajoče delne brezposelnosti gospodarsko popolnoma upropaščeno, ter zaradi tega tudi do skrajnosti razburjeno.

Za Zvezo rudarjev Jugoslavije v Zagorju:

V. Kamnik, t.č. predsednik.

J. Arh, t.č. tajnik.

Leše.

Nismo sicer vajeni po časopisju tarnati čez naš bedni položaj rudarjev rudnika Leše. Ali v zadnjem času so se pri nas delovne in mezdne razmere poslabšale tako, da smo primorani o njih javno govoriti. Smo eni izmed tistih rudarjev v Sloveniji, katere je nesreča brezposelnosti v lanskem letu vsled vremenske katastrofe najhujše zadela. Mislili smo, ko so bo začelo polno obratovati, da se bo tudi naše stanje zboljšalo. Ali ravno nasprotno. Podjetje, namesto da bi upoštevalo to, nam na vseh koncih in krajih znižuje obstoječe plače. Ne upošteva slabšega zraka, vročine in sploh ničesar; če se pa kateri rudar pritoži in zahteva, kar mu po predstojajočih predpisih gre, potem se ga smatra za najslabšega delavca ter prera iz kraja v kraj, tako da mu sploh ni mogoče kaj zaslužiti. Za danes samo toliko; povemo pa, da bomo vsak slučaj prekršitve rudarsko-policijskih predpisov naznanili rudarski oblasti, ki bo morala potem tudi nastopiti. Mi hočemo, da se z nami postopa kakor z ljudmi, ne pa kot z živino. V ostalem pa kličemo še neorganiziranim rudarjem: v organizacijo ZRJ vsi, da se pripravimo na boj za zboljšanje našega bednega gospodarskega položaja.

Lep uspeh severočeskkih rudarjev.

Kakor smo zadnjič poročali, je v severočeskkih rudnikih prišlo do ostrega spora med rudarskimi podjetniki in rudarji vsled meznega vprašanja. Medtem ko so rudarji zahtevali 20% povišanje svojih minimalnih plač vsled vedno naraščajoče draginje, so se podjetniki na drugi strani postavili na stališče, da so pripravljene nekoliko zboljšati zasluzke akordantov z upeljavo premijskega sistema (kakor je to slučaj pri Trbov. družbi) in podaljšanja sedanjega 46urnega tednika na 48urnik.

Naravno, da je delavstvo te zahteve podjetnikov kratkoma odklonilo. Nastala je stavka, katere se je udeležilo 30.000 rudarjev. Šele po tritedenski solidarnostni stavki se je posrečilo premagati trdovratnost rudarskih podjetnikov in desintereziranost češke vlade, da se je prišlo do pogajanj, na katerih so v prvi vrsti padle v vodo zahteve podjetnikov, a delavstvo je doseglo 5—6% povišanje svojih plač.

Lep nauk za naše rudarje, da sloga jači, nesloga tlači.

Hohkraut Bernard. Skrabe Vinko.

Zagorska podružnica ZRJ je tekom drugega tedna meseca marca zgubila dva izmed svojih najboljših članov. Dne 6. marca smo pokopali rudarja Hohkraut Bernarda, kateri je bil 31 let član rudarske organizacije v Zagorju. Zadnje čase je bil vpokojen ter zapuščal vdovo z odraslimi otroci. Dne 13. marca pa 40letnega rudarja Skrabe Vinko, kateri zapuščal vdovo s petimi nedoraslimi otroci. Strla ga je najboljša spremljevalka rudarjev — tuberkuloza. Pretresljivo je bilo za vsakogar, ki je imel priliko videti ta pogreb, ko so mali otročki šli z materjo za krsto, jokojoč nad izgubo svojega očeta, ki jim ne bo mogel preskrbeti več kruha. Tako padajo žrtve dela, ki so svoje življe-

nje darovale za interese kapitala, a svojim dragim pa morejo zapustiti le lakoto in obup. Vodstvo ZRJ v Zagorju obljublja v imenu svojih članov pokojnima borcev: po vajinem vzgledu gremo mi naprej. Žalujocim ostalim pa izreka najglobokejše sožalje.

LESNI DELAVCI.

Razvoj kolektivnih pogodb tapetnikov v Nemčiji.

Doživljaji delavstva nemške tapetniške obrti zaznamuje v letu 1927 razveseljiv napredek v razvoju tarifne politike. Od leta 1920 se ne more meriti leto s pretečenim.

Poleg obilo meznih bojev je bilo izbojevanih 30 novih poleg 46 predloženih v spomenicah.

Tako je bilo sklenjenih koncem leta 1927 76 okrožnih in podružničnih kolektivnih pogodb za 170 podružnic z 11.700 zaposlenimi delavci v tapetniški stroki. Njihove plače in delovno razmerje je s temi pogodbami precej dobro urejeno. Le malo krajev je še, ki se nahajajo brez kolektivnih pogodb.

Osemurnik je za vse obrate potom pogodb zasiguran. Nadure se delajo v najnujnejših slučajih z 50% poviškom. Letni plačani dopusti znašajo najmanj 3 dni, največ pa 7—10 dni. Odkodnina za orodje je dosegla znatno povišanje.

Posredovanje dela se vrši potom organizacije.

Pomenljive postavke kolektivnih pogodb lesnih delavcev v Nemčiji tvorijo bistva pravih kolektivnih pogodb.

Nove zahteve pohištenih mizarjev in tapetnikov v Holandski.

Dosedaj veljavna kolektivna pogodba za pohištvono in tapetniško obrt na Holandskem je potekla z dne 1. marca t.l. in je bila odpovedana od strani organizacije.

Nove zahteve, ki so bile pred kratkim potom spomenice podjetnikom predložene, so sledeče:

1. Uvedba novega plačilnega razreda za 18 in 19 let stare pomočnike. (Dosedanja najnižja postavka v pogodbi je veljala za starost 20 let.)

2. Povišanje urne plače za 2 centa. (Pri lanskem meznem gibanju je doseglo tudi povišanje za 2 centa.)

3. Podaljšanje plačanega letnega dopusta za en dan. (Dopust je znašal do sedaj za eno leto zaoplenosti teden dni.)

4. Izplačevanje celega zasluzka pri opravičeni odsotnosti od dela kakor n. pr.: ob priliki ženitve, pogrebih svojih družinskih članov, pri sodbah povabljeni kot prič. itd.

5. Podjetja polože kavicjo za izvedbo kolektivnih pogodb in socijalnih zakonov.

6. Zaščita vajencev in potrebna strokovna izobrazba v obratih.

SPLOŠNA DELAVSKA ZVEZA.

Šoštanj.

Redni letni občni zbor SDZJ se je vršil v nedeljo, dne 26. februarja v Zadržnem domu s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo predsednika, blagajnika, nadzorstva ter poročilo preds. obratnih zaupnikov; 2. razdelitev podpor kazenske sklada; 3. volitev novega odbora in 4. razno. Predsednik s. Melanšek poroča, da je odbor delal sporazumno v vsakem vprašanju; da se ni več napravilo, ne leži krivda na odboru, temveč predvsem na neorganiziranem delavstvu, ker je zbežano in se pusti farbatu z vsemi strahovi in grožnjami. Le malo nas je bilo med letom, ki smo vztrajali v organizaciji vkljub vsem grožnjam in strahovom. Odborovih sej je imela podružnica 21, članskih sestankov 3, 3 shode, med temi en protestni. Popravila se je društvena zastava z prostovoljnimi darovi in s čistim dobičkom od veslice. S. Zajc, tajnik in s. Povše Jurij, blagajnik, poročata o notranjem delovanju podružnice ter o izdanih podporah. Sodr. Koželj, član nadzorstva, poroča, da se je pregledalo knjige, katere so se našle vse

v redu ter predlaga z ozirom na to staremu odboru absolutorij, ki je bil enoglasno sprejet. Predsednik obratnih zaupnikov poroča o intervencijah pri ravnateljstvu tovarne, tako glede odpuščenih kakor tudi drugih šikan delavstva. Intervencije pa so imele le delni uspeh, kar je tudi razumljivo pri tako malem članstvu.

O vseh teh vprašanjih so se vršile debate, katere so pokazale veliko zanimanje za bodoče delo.

Končno se je izvolil odbor, ki naj razpiše volitve obratnih zaupnikov. Podružnični odbor se je izvolil, kakor sledi, iz ss.: predsednik: Vouk Jože, namestnik: Einfal; blagajnik: Povše J., namestnik: Koželj Valentin; tajnik: Zajc Vincenc. Odborniki: Zapušek Alojz, Raulen Rudolf, Dobnik Stefan, Svarc Ivan, Hrastnik Franc, Kolšak Franc in Doblšek Anton.

Bodoči novo izvoljeni odbor bode imel veliko dela, da napravi red v podružnici, zlasti z ozirom na sklep konference z dne 4. febr., da se bode naročalo samo toliko »Delavca«, kolikor je članov. Treba bode v bodoče rednejše plačevati članske prispevke; nekateri so po tri in še več mesecev v zaostanku. Koliko težkoč bo imel odbor, predno vse to spravi v red z ozirom na to, ker imamo zelo malo zavednih borcev. Vse to pa se bode popravilo, ako bomo šli za učvrstitev naše podružnice z ljubeznijo na delo. Torej na delo in uspehi ne bodo izostali.

Ruše.

Da ne bodo mislili delavci po drugih tovarnah, da spimo, naj omenim na kratko, kaj delamo in kaj sklepamo. Zadnji čas se pečamo z volitvami obratnih zaupnikov, katere se vrše 28. marca. Po pravilniku Zveze industrijev in ministra dr. Gosarja, zaupniki ne bodo imeli bogve kaj za govoriti; eno pa je pribito: toliko bomo imeli za govoriti, kolikor bode delavske moči za nami. — Bliza se kongres ORZJ, ki se bo vršil v Zagrebu. Mnenja smo, da bi se moral sestati vsaj enkrat na sejo celoblastni odbor za Slovenijo pred kongresom in sklepati, kakšno stališče naj zavzamemo. — Glede starostnega zavarovanja smo mnenja, da bi se moralo to vprašanje temeljito razpravljati z ozirom na dejstvo, da se je ročni davek različno plačeval in vsled tega so bili tudi neenaki odtegljaji. Za to vprašanje naj se skliče shod in na tem shodu naj se delavstvo zainteresira in ako je le mogoče akcijo razširi na več tovarnen. — kakor vsako leto, bomo tudi letos skupno praznovali naš proletarski praznik 1. Maj z manifestacijo, shodom in eventuelno veselico, za kar se že pridno pripravljamo. — Za danes dovolj in drugič več. — Strnad.

Kemična tovarna v Hrastniku.

Ne gre več in ne gre v naši tovarni vkljub vsemu prizadevanju zaupnikov in organizacije naprej; obtičali smo. Kaj je temu vzrok? Preiščimo ter skušajmo vsi popraviti, kar se v teh razmerah popraviti da. Ravnateljstvu podjetja se je posrečilo ukiniti draginjsko doklado že pred leti. Ta višek se je razdelil med mlajše delavce. Pri vsem tem je bila organizacija zraven kot kontrola, mesto da bi delavstvo ob tej priliki zahtevalo, ako se je mlajše delavce hotelo zadovoljiti s tem, zakaj se ni potem povišalo temeljne plače starejšim. Kakor že rečeno, organizacija ni imela dovolj moči, da bi se temu uprla. Delavstvo je razcepljeno vsled raznih brezplodnih preprirov, čestokrat za stvari, ki jih ne razume. Poleg tega še povečujejo kaos razni tipi z umazanimi prsti; kdo so ti, jih bode kemično delavstvo že poznalo. Omeniti moramo, da smo izvolili zaupniški odbor sporazumno. S. Paulič ni član organizacije, pa smo ga kljub temu kandidirali na naši listi, misleč si, da bode kot izkušen proletarec napravil pri vsaki priliki svojo dolžnost, a na žalost tudi njega napadajo in to celo tipi iz njegove okolice. Kajiču pa povemo na glas, ako ne bode tiho, objavimo še pred sodnijsko razpravo ra-

čun, kako je gospodaril z delavskim denarjem ob času svoje funkcije v strokovni organizaciji. — Le na dan z besedo. Kdor se noče uveljaviti roko polje, samo delati naj prične. Pozdravljamo vsak pošten predlog, ki prihaja od poštenega delavca, odločno pa odklanjamo vsake nasvete od onih, ki imajo umazano vest. Zapomnimo si, da se je našim delodajalcem posrečilo napraviti med nami zmedo, od tega imajo oni seve dobiček — mi pa vsako uro izgubo. Zaman se bijemo med seboj za oslovsko senco, zaman tarnanje in pljuvanje eden drugemu v obraz — ako ne bode zmagala pamet, ostanemo to, kar smo, sužnji doma, sužnji v tovarni in sužnji svoje neumnosti. H koncu svetujem sledeče: **Vsi oni delavci, ki se čutite zdravi in poštene, združite se! Le združeni se bomo ubranili pred izkoriščevalci in podjetniškimi poniževanjem in zatiranjem.**

ŽIVILCI.

Nove sladkorne tovarne v Jugoslaviji.

Za prevzete sladkorne produkcije v lastno režijo — v kolikor je to največ mogoče — delajo resno na tem agrarni krogi.

Po ustanovitvi sladkornih tovarn v Somborju in Sivacu, se je začelo zanimanje v gospodarskih krogih v Slavonki Požege za ustanovitev nadaljne sladkorne rafinerije. Sladkor na pesa, ki se v tem okolišu pride luje, vsebuje 16—17 odstotkov sladkornega sirupa in je za predelavo silno uporabljiva. Tovarni bo — kakor dosedanjim — od oblasti s posebnimi davčnimi olajšavami ugodeno. Tudi transportne zveze bodo temu primerno olajšane.

Poleg tega se v zadnjem času razširja vest, da se otvori tudi v Vrbasu podružnica Veliko-Bečkerečke sladkorne tovarne, vendar ta vest ni uradno potrjena. Delavstvo, zaposljeno v sladkornih tovarnah, spada po internacionalnih statutih v živilsko stroko. Naloga živilcev na jugu je, da se za te tovarne zanimajo, delavstvo tam organizirajo, ter s tem pojačajo našo stroko.

Rusija.

»Gostorg« (drž. trgovina) SSSR., je sklenil pogodbo z angleškim koncernom z zmrznjenim mesom »Union Cold Storage Co. Ltd.«, s katero bo koncern prejel od »Gostorga« v komisijso prodajo maslo, jajca, perutnino in divjačino. Koncern je dovolil »Gostorgu« daljši rok Blankokredita na tri leta v iznosu 465.000 funtov šterlingov; poleg tega izplača koncern 8 odstotkov preplačila na blagovno vrednost na vsako pošiljatev iz Rusije. Vsa prodaja se bo vršila pod vodstvom in pregledom zastopnika »Gostorga«. Omenjeni krediti se vporabijo za gradnjo novih tovarn za maslo in sicer v Sibiriji, Kasakstanu in na Uralu. — I. T.

10letnica Zveze Ruskih živilskih delavcev.

V začetku januarja t.l. je praznovala Zveza živilskih delavcev Sovjetske Rusije 10letnico svojega obstoja. Poleg proslave te 10letnice se je vršila tudi plenarna seja ČK., katere se je udeležil poleg zunanjih delegatov — Francije, Nemčije, Estonije, Latvije, Finske in drugih — tudi tajnik mednarodne zveze živilskih delavcev s. Jean Schifferstein. Navzoča sta bila tudi ss. Pretnar in Tome, ki sta bila slučajno tedaj tudi v Moskvi. Po pozdravnih govorih posameznikov, je povzel besedo predsednik ruskih živilcev s. Budajeff, ki je med drugim poročal o razvoju in uspehih pretečenega leta. Zvezo tvorijo 476.000 članov, t. j. okoli 88 in pol odstotkov vsega v živilski stroki zaposlenega delavstva. 52.000 aktivnih članov predstavlja telo zaupniškega kadra — funkcionarjev. Plače so se od leta 1924 do danes povprečno povišale od 50 na 64.87 rubljev. (Rubelj je 28 Dinarjev.) Plače so se napram življenskim potrebščinam zvišale za 18 odstotkov. Uknilo se je tudi nočno delo, vendar pa se to ni dalo — zaenkrat — popolnoma odpraviti. Da

Vsedelauski izlet v Sarajevo se vrši dne 28. V. 1928, to je na binškošni pondeljek!

se ne da privatnemu kapitalu — privatnih podjetij v pravem pomenu besede sploh ni — priložnosti, da bi vsled porastka prebivalstva, zvišati cene krušni produkciji, je v nekaterih združnih pekarnah vpeljano nočno delo, ali bolj rečeno obrat na tri zмене. Vendar tista zmena, katera je zaposlena po noči, dela le 7 ur in pa z isto plačo, kakršno imajo ostali, kateri delajo polnih 8 ur. Zveza ima nalogo, da pomaga k hitrejši gradnji novih, velikih, modernih pekarn. Resne skrbi dela vodstvu brezposelnosti. Od vsega članstva je brezposelnih 124.000 članov, t. j. 27 odstotkov. Naloga zveze je vpeljati 7-urnik, ter s tem zaposliti vse ostale brezposelne. Proslava 10letnice oktobrske revolucije je že oktobru 1927 proklamirala 7-urnik za celo Rusijo, vendar bode treba še nekaj ovir premagati, da se splošni 7-urnik uvede. Pripomniti moram, da se v Rusiji 7-urnik že davno v 30 odstotkih izvaja. — Iz poročila tajnika je razvidno, da je še v letu 1927 bilo okoli 45.000 sodrugov zaposlenih v privatnih podjetjih, od teh v mlinski obrti 13.000, v pekarnah 900 in v slaščičarnah 4500. Organizacijski prispevki so stabilizirani na 2 in pol odstotka od zaslužka; 2 odstotka je za strokovno organizacijo, pol odstotka pa je za brezposelni fond, tako da je vsak brezposelni ne samo od države, pač pa tudi od svoje strokovne organizacije preskrbljen. Centralna uprava porabi skupnih izdatkov okoli 55 odstot., plače okoli 37 odstot., ki so že vračunane v gorenjih 55 odstotkih. V letu 1927 je prihranila centrala 6 milijonov rubljev, to je 3 milijone ameriških dolarjev. Zvezino glasilo »Piščevik« (Živilec) izhaja v povečanem formatu dvakrat na teden. Zborovanje se je zaključilo z razglasom na članstvo: Dvig na kulturnem polju, zboljšanje materialnega položaja sodrugov in organiziranje trgovskih odnošajev, to so naloge zveze. — Ivan Tome.

Plenum Zveze živilskih delavcev Jugoslavije v Ljubljani z dne 4. III. 1928, konstatira po diskusiji sledeče:

1. Položaj živilskega delavstva postaja dan za dnem slabši. Ofenziva kapitala, socialna in politična reakcija pritiska vedno bolj in bolj živilsko delavstvo, gazi njihove priborjene pravice in ruši z velikim naporom in žrtvami pridobljene pridobitve. Kapitalistični razred hoče breme današnje težke gospodarske in finančne krize zvaliti na hrbet delavskega razreda. Gospodarska in davčna politika buržuazije rodi kaos v gospodarstvu, povečava brezposelnost ter s tem spravlja v vprašanje obstoj živilskega delavstva. Z izrednimi zakoni je kapitalistični razred prikrajšal proletarijat na državljan-skih in političnih pravicah (svoboda organiziranja, zborovanj in dogovorov, tiska itd.), na drugi strani pa navaljuje na delavske pogoje (podaljšuje delovni čas, vpeljava akord, znižava plače, vpeljava nočno in nedeljsko delo, pripravlja in izvaja likvidacijo delavskih zaščitnih zakonov).

2. Da ni mogel delavski razred uspešno odbiti brutalnega navala in nečloveške eksploatacije enotnega kapitalizma, se ima zahvaliti svoji razceplosti in neorganiziranosti. Vsled tega je prva in osnovna naloga živilskih delavcev, da delajo na vpostavitvi enotne fronte delavskega razreda, da zedinijo obstoječe razredne živilske organizacije in da v to enotno organizacijo privedejo vse neorganizirane živilske delavce za boj proti kapitalu. V to svrhu sklene plenarna seja sledeče:

Sklep plenuma.

1. Plenarna seja se izjavlja za zedinjenje razrednih živilskih organizacij v enoten savez, ki naj bazira na sledeči podlagi: a) razredne borbe; b) demokratskega centralizma in proletarske demokracije (pravico kritike, pokoravanje manjšine večini itd.); c) strankarske neodvisnosti.

2. Plenarna seja stoji na stališču, da vprašanje pripadnosti k eni ali drugi strokovni centrali ne sme in ne more biti razlog za nadaljno razcepjenje.

3. Plenarna seja smatra, da naj se zedinjenje izvrši na skupnem kongresu vseh razrednih strokovnih org. živilskih delavcev, ZŽDJ v Ljubljani, SZRJ Zagreb in SRŽIOJ v Zagrebu (nezavisni).

4. Izvoli naj se akcijski odbor iz 6 oseb, ki ima nalogo, da v roku 3 mesecev skliče kongres zedinjenja vseh živilskih delavcev v enoten savez. V ta akcijski odbor se izvolita dva člana ZŽDJ v Ljubljani, dva od SZRJ v Zagrebu in dva od SRŽIOJ (nezavisni) v Zagrebu. Zveza živilskih Delavcev Jugoslavije v Ljubljani je že nominirala v ta odbor ss. Ivana Tometa in Seb. Pretnarja.

5. Plenarna seja zahteva od Saveza Živežarskih Radnika-ca Jugoslavije v Zagrebu, da skliče v teku treh tednov sejo centralnega odbora, kateri prisostvujeta tudi ss. Ivan Tome in Karl Rakuša.

6. Člani Zveze živilskih Delavcev Jugoslavije v Ljubljani imajo nalogo na seji v Zagrebu predlagati sprejem prvih treh točk tega sklepa tudi z njegove strani in v svrhu izvedbe zedinjenja vseh razrednih živilskih organizacij predlagati, da se čimprej sporazumno skliče in izvrši kongres zedinjenja.

V Ljubljani, dne 4. marca 1928.

V imenu plenarne seje: Alojzij Blatnik l. r., predsednik. Ivan Tome l. r., tajnik.

Opomba uredništva:

Na gornji plenum je predsedstvo »Zveze živilcev« pozvalo zastopnika nezavisne živilske organizacije, ki je član CRSJ, ni pa povabilo na plenum ne Strokovne komisije in ne URSSa in ne lastne centrale. Ne bomo danes razpravljali o pravilnosti in nepravilnosti teh korakov, ker se bo s tem itak bavila »Strokovna komisija«.

»Organizovani Radnik«, glasilo CRSOJ, prinaša poleg resolucije v drugačni stilizaciji, kot je od nas objavljena, še sledeče ugotovitve:

»Poleg te važne resolucije je plenum soglasno obsodil nedelavnost URSSa in zahteval od njegove centrale v Zagrebu, da v teku treh tednov skliče plenum, na katerem bodo delegati iz Ljubljane zahtevali skličenje kongresa ujedinjenja in branili gornjo resolucijo.«

Plenum se je bavil s poslednjim štrajkom pekovskih delavcev v Ljubljani in vzrokom njegovega propada in je po taktičnem objasnjenju konstatiral, da so glavni krivci za propad štrajka voditelji socialpatriotskih razbijačev.«

Iz teh izjav se jasno vidi, da smatrajo voditelji CRSOJ »Zvezo živilskih delavcev« za svojo podružnico, ki naj ne služi ujedinjenju pokreta, ampak razbijanju v Sloveniji že enotnega delavskega razrednega pokreta.

OBLAČILNI DELAVCI.

Inšpekciji dela.

Dne 14. t. m. smo čitali v dnevnih časopisih objavo javne Borze dela, v kateri stoji med drugim, da išče 21 krojačev dela. Tvrška Drago Schwab, Dvorni trg, pa še zmiroma zaposluje Vaclav Frisch-a, stanujočega na Rimski cesti šte. 17, ki je čehoslovaški državljani in pri nas odveč. Omenjeni dela od pol osmih zjutraj pa do 21. in 22. ure zvečer pri zaklenjenih vratih. G. Schwab je bil že enkrat kaznovan, ker je omenjenega zaposloval brez dovoljenja oblasti. Pa tudi druge konfekcijske pomočnike je hotel g. Schwab zamenjati z inozemci, a mu pri Borzi dela niso dovolili. Nimamo ničesar proti temu, da se zaposlujejo tujci, a le tedaj, kadar ni domačih dovolj na razpolago. Prosimo Inšpekcijo dela, da da g. Schwabu nalog, da g. V. Frischa odpusti.

G. Schwaba pa vprašamo: Ali za Vas ne veljajo zakonske naredbe? Ali mislite, da smo delavci samo za to, da ubogamo, Vi kapitalisti pa nasprotno! Trojka.

Iz sodružnih organizacij.

V New Yorku, Amerika, je ustanovila organizacija moških konfekcionarjev leta 1923 svojo prvo delavsko banko z glavnico 300.000 dolarjev. Iz bilance leta 1927 posnemamo, da je banka preteklo leto imela 850.000 dolarjev čistega dobička ter da se je njeno premoženje dvignilo na 8.489.534 dolarjev. Premoženje banke je glavnica za eventualne mezdne boje.

Na Dunaju je razredno zavedna organizacija pri moškem kakor tudi pri ženskem krojaštvu odpovedala kolektivne ugovor, ter zahtevala izpopolnitev in izboljšanje istega. Ko je za to zvedela Krščansko-socialna strokovna organizacija, je tudi ona hotela postaviti svoj piskrček na delavsko ognjišče. Ali prva je to odklonila z izjavo, da s tistim, ki se druži z morilci 15. julija, ne more skupaj sedeti za eno mizo. Čisto pravilno!

V Nemčiji je s 13. marcem t. l. potekla kolektivna pogodba za celo državo. Organizacija oblačilnih delavcev za Nemčijo je vsled tega predložila delodajalcem spomenico za zvišanje plače sorazmerno z življenjskimi potrebščinami. V to svrhu so se sešli dne 5. t. m. v Weimer-u zastopniki obeh skupin pod nevtralnimi vodstvom. Zveza delodajalcev je zahtevala, da se plače šele izučenih pomočnikov procentualno znižajo. Do sporazuma pri teh pogajanjih ni prišlo. Vsled tega so se sklicala za 7. t. m. nova pogajanja, katera so prinesla končni rezultat, po katerem so se določile plače na uro kot sledi:

	moški krojači	damski krojači	šivilje
I.	15:61 Din	17:14 Din	12:82 Din
II.	14:71 »	16:20 »	11:88 »
III. a	14:25 »	15:52 »	11:47 »
III. b	13:09 »	14:27 »	10:61 »
IV. a	12:14 »	13:36 »	9:99 »
IV. b	11:75 »	12:97 »	9:60 »
V. a	11:07 »	12:14 »	9:04 »
V. b	10:48 »	11:60 »	8:65 »
VI. a	9:60 »	10:84 »	8:10 »
VI. b	9:45 »	10:61 »	7:71 »
VII.	9:09 »	9:60 »	7:29 »

Novo plače predstavljajo 10 odstotkov poviška. Sklenile so se še nekatere spremembe, oziroma dopolnitve. Mi iskreno čestitamo na temu uspehu nemškemu sodrugom.

DIMNIKARJI.

O dimnikarskih pomočnikih.

Ob Savi je ležalo več mladih mož. Bili so to kopalci kot smo bili vsi drugi. Slučajno sem se solnčil v njihovi bližini, tako, da sem natančno čul njihov pogovor, tem bolj, ker sem mižal in so vsa ostala čutila počivala. Na prvi mah sem spoznal, da so to dimnikarski pomočniki. Pogovarjali so se o svojih stanovskih razmerah. O bog, kakšne so te razmere! Zgrozil sem se pri misli, kako pasje se godi ljudem, ki igrajo tako važno in odgovorno vlogo v vsakdanjem življenju. Evo nekaj primerov:

Nekdo je tožil, da ima mesečnega zaslužka samo 100 Din in hrano in stanovanje pri mojstru. Drugi ga je pa zavnil, češ, kaj boš ti?! Jaz zaslužim na teden samo 50 Din. Imam sicer hrano in stanovanje pri mojstru, ampak, prijatelj, ne smem povedati, kakšna je ta hrana in to stanovanje! Saj ne vem, koliko časa bo še šlo tako. Več sem lačen kot sit, dela pa toliko! Veste, naš mojster zida... In še več se jih je oglašilo: »Naš tu di...«

Torej mojstri si zidajo hiše na račun pomočniških žuljev! To so že razmere predpreteklega stoletja!

Pri vsem tem moramo pa pomisliti, da delajo ti siromaki v tistih črnih dimnikih, v tisti dušljivi atmosferi in v istih nehigijenskih oblačilih neumorno od 5. ure zjutraj in do 7. ure zvečer — poleti. Pozimi pa še

nekaj ur povrh! Štirinajst ali še več ur, že zdavnaj ni več človečanski delovni čas — pri tej plači! Za 84 delovnih ur dobi torej ubogi dimnikarski pomočnik borih 50 Din, iz katerih naj si oskrbuje obleko in prečesto-krat kupuje dopolnila k mojstrovni hrani, ki bi jo včasih še pes ne povohal...

Jako zanimivo je tudi dejstvo, da si mojstri laste pravico, prisiliti pomočnike, da so na hranj in stanovanju pri njih. Torej dimnikarskemu pomočniku je nemoogoče poročiti se. Dogodilo se je že, da se je nekdo poročil, pa mu je mojster takoj odpovedal službo. Pa ne tako odpovedal, kot se to navadno stori pri civiliziranih ljudeh! Čisto enostavno: postavil ga je pred vrata... Je-li mogoče, da obstoja v dvajsetem stoletju še obrt, tako važna obrt, ki nima nobenih predpisov o odpovedi?

K zaključku naj še pripomnim, v kakšnih higijenskih razmerah se nahajajo dimnikarski pomočniki. Vsi, ki služijo pri enem mojstru, se umivajo običajno v eni in isti vodi in kar v istem prostoru, kjer je shranjeno orodje. Mojstri, hišni posestniki (skoro vsi), pa ne najdejo koticke v svoji hiši, ki bi ga preuredili v kopalnico.

Seveda so pa tudi tukaj izjeme, ki so tem bolj častne, kolikor manj jih je!!!

Kot prijatelj vseh zatiranih apeliram na izvestne oblasti, da kontrolirajo omenjeno obrt in predpišejo tem brezobzirnim mojstrom-krvose- som potrebne odredbe in določbe! brezobzirnim mojstrom-krvosesom!

RAZNO.

Izkaz nabranih prispevkov Strokovne komisije za Slovenijo za stavkujoče in izprte pekovske pomočnike v Ljubljani. K IV. izkazu so prispevali: Savez metalških radnika Jugoslavije: podružnica v Kamniku Din 270,50, podružnica v Lescah Din 265,50, podružnica v Celju Din 30, podružnica v Štengah Din 15, Splošna delav. zveza Jugoslavije, podružnica v Prevaljah na nabir, polo št. 57 Din 50. IV. izkaz znaša torej Din 631. Skupaj znašajo I., II., III. in IV. izkaz Din 3.972,45, kateri znesek je bil nakazan Zvezi živilskih delavcev Jugoslavije v Ljubljani. — Strokovna komisija za Slovenijo v Ljubljani.

Zahvala. Podpisani se zahvalujemo za podarjeno nam podporo, katero smo prejeli od čistega dobička steklarske veselice z dne 8. februarja tl. v Zagorju. Po 150 Din: Martini Peter, Rus Ivan ml., Lipovšek Herman, Per Franc; po 100 Din: Hoffman Rihard, Veber Anton; po 50 Din: Kračman Franc, Škornik Franjo, Drimelj Ana, Grčar Ivana, Jugovar Pavla, Blaško Ana, Agnes Veinberger, Jerneje Antonija, Vahand Marija, Laneger Marija, Rancinger Antonija. Vse gori navedene so vdove. Skupno tedaj 1350 Din. — Istotako se zahvalujemo za podporo podpisani v Sv. Križu pri Rog. Slatini, katero smo prejeli od čistega dobička od veselice z dne 20. februarja: Po 200 Din: Rus Henrich; po 100 Din: Martini Peter, Per Franc, Lipovšek Herman in Veber Anton. Skupaj 600 Din.

Zahvala. Zahvaljujem se vsem delavcem za nabrano in podarjeno mi vsoto od 500.— Din, katero sem dobil za mojega surtno-ponesrečenega sina. — Peter Ceter.

Zahvala. Vsem sodrugom in delavcem Kemične tovarne v Hrastniku se najsrčneje zahvaljujem za podarjeno mi vsoto od Din 516,50 v času moje bolezn. — Franc Zupanc.

VESTNIK „SVOBODE“

Maksima Gorkega 60 letnico

proslavi »Svoboda« Ljubljana-Siška-Vič v pondeljek 26. marca ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani Mestnega doma po sledečem sporedu:

1. Pevsko društvo »Cankar« zapoje »Delavski pozdrav«.

2. Književnik Bratko Kreft predava o življenju in delu Gorkega.

3. Recitacije iz del Gorkega: a) Odlomek iz romana »Mati« (Franja Klinčeva); b) »Nekdaj v jeseni« (Berkopec); c) »Odkod so modre iskre po stepi« (Šeško); d) »Pesem o sokolu« (Bitežnik Stanko).

3. »Cankar« zapoje Gorkega pesem »Solnce vzhaja...«

4. »Internacionala«.

Za vstopnino se bodo prodajali rdeči nageljčki. — 26. marca vsi na to proslavo! Druge organizacije naj za ta dan opuste svoje prireditve!